

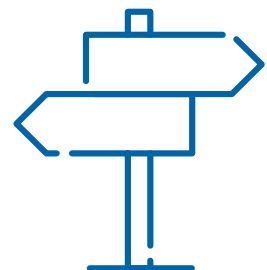
Effectmetingen

Wat kun je leren over je lokale
zwerfafvalaanpak?

Kennisdocument

Inhoud

Inleiding	3
1. Belang van effectmetingen bij integrale zwerfafvalaanpak	4
2. Snoeproute Emmen	6
3. Fastfood-locatie Delft	9
4. Algemene conclusie effectmetingen	12
Meer informatie	14
Bronvermelding	16
Bijlage	17

Inleiding

Veel gemeenten trekken er hard aan om zwerfafval te verminderen. Een gemeente zonder zwerfafval is aantrekkelijker voor bewoners, ondernemers en bezoekers. De zwerfafvaluitdaging is echter voor elke gemeente anders. Wat is de beste aanpak voor jouw gemeente? En hoe weet je of je interventies en maatregelen ook werken?

Nederland Schoon helpt gemeenten hun buitenruimte schoner te krijgen én behouden, en hun bewoners tevredener te maken. In de afgelopen twee jaar hebben we binnen het gemeenteprogramma brede ervaring opgedaan, door met een aantal zogenaamde 'focusgemeenten' intensief samen te werken. Bij elke focusgemeente rolden we een integrale aanpak uit, bestaande uit verschillende interventies; van snoeproute-aanpak tot inzet van handhaving, passend bij de aanpak en problematiek van de betreffende gemeente. Het meten van het effect van de interventies – de effectmetingen – vormden een belangrijk onderdeel van het programma. De meting toetste niet alleen de effectiviteit van de aanpak, het gaf ook inzicht in hoe je gedrag en beleving ten aanzien van zwerfafval beïnvloedt.

De gemeenten Emmen en Delft zijn in 2019-2020 aan de slag gegaan met onze integrale, lokale zwerfafvalaanpak. Aan de hand van de effectmetingen gaan we in dit document in op de resultaten van hun aanpakken. De uitkomsten van deze effectmetingen geven inzicht in de effectiviteit van de gekozen interventies. Dit levert extra inzichten op en bouwstenen om tot een nog effectievere aanpak van zwerfafval te komen.

Dit kennisdocument dient ter inspiratie om nog effectiever aan de slag te gaan met de integrale aanpak van zwerfafval.

1. Belang van effectmetingen bij integrale zwerfafvalaanpak

In de periode 2019-2020 is Nederland Schoon met een aantal gemeenten een intensieve samenwerking aangegaan. Hierbij stelden we als gezamenlijk doel het zwerfafval integraal aan te pakken en hiervan te leren. Deze zogenaamde 'focusgemeenten' committeerden zich door extra inspanning te leveren met de lokale aanpak van zwerfafval.

In de samenwerking leverde dit unieke voordelen op:

- De gemeenten formuleerden meetbare doelstellingen voor hun zwerfafvalaanpak.
- Men kreeg een breed aanbod aan mogelijke interventies aangereikt.
- Gedurende de gehele aanpak zijn er metingen verricht door Nederland Schoon.
- Aan het eind van de looptijd zijn de resultaten bepaald en daar waar mogelijk conclusies getrokken over het effect van de diverse interventies.
- De opgedane kennis is door Nederland Schoon gedeeld, zodat gemeenten van elkaar konden én kunnen leren.

Het belang van effectmetingen

In alle focusgemeenten is Basismonitoring uitgevoerd. Hierbij krijgt de gemeente een goed en volledig beeld van de zwerfafvalsituatie. Dit is een goed uitgangspunt om te bepalen welke maatregelen of interventies moeten worden ingezet. In een aantal gemeenten zijn de ingezette maatregelen of interventies vervolgens gemonitord op effectiviteit. Hierbij is allereerst gekeken naar de technische kwaliteit van de omgeving; is het daadwerkelijk schoner geworden? Ten tweede is er ook naar de schoonbeleving gekeken; ervaren de mensen de omgeving ook als schoner?

Monitoring Basis & Plus

Monitoring Basis geeft een goed totaalbeeld van de zwerfafvalsituatie in de gemeente. De beeldkwaliteit van de locaties wordt gemeten volgens de CROW systematiek. Met Monitoring Plus krijg je extra instrumenten om inzicht te krijgen in beleving, verhoudingen en samenstelling van afvalstromen. In het Handboek Monitoring Zwerfafval vind je alle beschikbare kennis over monitoring.

Effectmeting

Wil je weten of een bepaalde actie, maatregel of interventie ook daadwerkelijk resultaat heeft? Voer dan een effectmeting uit. Hierbij meet je wat het effect is van een interventie op een specifieke locatie. Door voor én na de interventie te meten, krijg je een nauwkeurig beeld van wat de aanpak oplevert. Zo meet je het effect per maatregel.

Wat is het nut van een effectmeting?

Met het uitvoeren van een effectmeting kun je meerdere doelen bereiken. Een effectmeting leert je ten eerste of je actie, maatregel of interventie daadwerkelijk een positief effect heeft op de hoeveelheid zwerfafval of de zwerfafvalbeleving. Kortom: wat werkt goed en welke maatregel heeft minder effect?

Met de uitkomsten van de effectmeting kun je:

- **bepalen wat werkt.** Met welke interventie kun je de doelgroep het meest succesvol beïnvloeden? Welke maatregel leidt tot de grootste zwerfafvalreductie? Bij welke doelgroep werkt een interventie wel en bij welke doelgroep werkt het niet?
- **betere keuzes maken in de toekomst.** Vaak moeten er keuzes worden gemaakt tussen interventies. Gewoonweg omdat de beschikbare tijd, capaciteit en budget beperkt zijn. Een effectmeting kan je helpen (toekomstige) keuzes te maken en prioriteiten te stellen.
- **je aanpak bijsturen.** De uitkomsten van een effectmeting geven aanknopingspunten voor verbetering van het beleid. Het helpt bij het signaleren van trends en incidenten.
- **de resultaten vergelijken met andere gemeenten.** Zo kun je leren van elkaars ervaringen en meer inzichten verkrijgen welke maatregelen en interventies in vergelijkbare gemeenten succesvol zijn.
- **laten zien welke resultaten zijn bereikt.** Idealiter zijn er bij de interventies vooraf doelen gesteld. Met een effectmeting ga je na of deze doelen zijn behaald. Dit helpt in de verantwoording om de interventie bij te stellen, te stoppen of juist te continueren. Een goede onderbouwing van de gekozen strategie en aanpak is altijd belangrijk. Door de effecten van een gedragsinterventie aan te tonen, kun je draagvlak creëren bij betrokkenen.
- **op termijn geld besparen of beter besteden.** Effectmetingen vragen weliswaar om een investering, maar met dit instrument kun je vaststellen welke interventies de moeite waard zijn om mee door te gaan en welke kunnen worden stopgezet.

Afval tellen én schoonbeleving

De effectmeting bestaat idealiter uit twee onderdelen: de technische kwaliteit en de schoonbeleving. De technische kwaliteit betreft de hoeveelheid zwerfafval die in een gebied ligt. Hoeveel stuks grof zwerfafval tellen we in een meetvlak van 100 m², en wat is de vulgraad van een aanwezige afvalbak? Bij de schoonbeleving gaat het bijvoorbeeld om de mate waarin bewoners een omgeving schoon vinden en in hoeverre ze tevreden zijn over de aanwezige afvalbakken.

Gebruikers vragen naar hun mening over de buitenruimte, is een logische stap om meer inzicht te verkrijgen voor een efficiënter beheer.

Waarom is dit belangrijk?

De laatste jaren is er in het beheer van de openbare ruimte steeds meer aandacht voor sturen op beleving naast het sturen op de technische kwaliteit. Hierbij staat de tevredenheid van bewoners centraal. Ruim de helft van de Nederlandse gemeenten geeft aan dat het gemeentelijk zwerfafvalplan het doel heeft om de schoonbeleving onder gebruikers van de openbare ruimte te verbeteren. Dit kan bijvoorbeeld gemeten worden door het uitvoeren van een enquête of gesprekken met bewoners.

Belevingsgestuurd beheer steunt op een paar punten:

1. De relatie tussen de tevredenheid onder inwoners en de staat van het beheer is niet altijd evenredig. Zo kan het zijn dat men in de ene wijk meer waarde hecht aan weinig zwerfafval als in de andere wijk. Het is van belang om de juiste inzichten te verkrijgen om hier naar te handelen.
2. Het maximaliseren van de tevredenheid kan het primaire doel zijn van de beheertaak.
3. De beleving van inwoners met betrekking tot het beheer wordt niet alleen beïnvloed door de feitelijke reiniging en onderhoud. Het klachtenmanagement van de gemeente, en de wijze waarop een gemeente communiceert over de beheertaak hebben ook invloed.

2. Snoeproute Emmen

Emmen kampte met een zwerfafvaluitdaging in het centrumgebied van Angelslo. In deze wijk zijn onder andere een winkelcentrum en meerdere scholen voor voortgezet en hoger onderwijs gevestigd. De looproutes van en naar het winkelgebied worden aangeduid als 'snoeproute' omdat er relatief veel zwerfafval veroorzaakt wordt door voorbijgangers. Scholieren en studenten zijn hierin oververtegenwoordigd.

Vorbereiden aanpak

Gebiedsanalyse

De aanpak van zwerfafval langs een snoeproute is behoorlijk complex. Om tot een goede keuze van maatregelen en interventies te komen is een gebiedsanalyse vooraf noodzakelijk. Waar ligt het zwerfafval? Om wat voor soort afval gaat het? Welke partijen zijn in het gebied gevestigd? Wie is verantwoordelijk voor het gebiedsbeheer? Op wie moet de interventie zich richten?

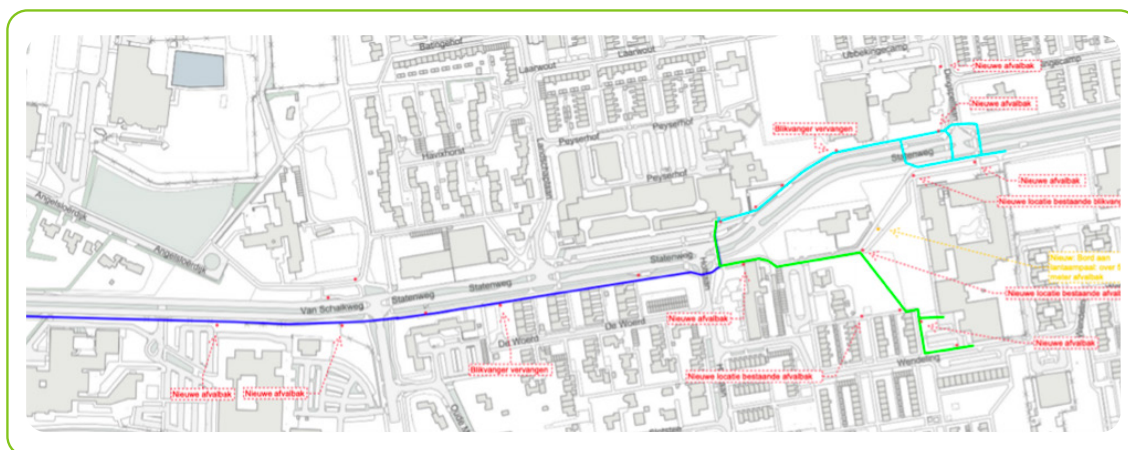
Voormeting

Om het effect van de maatregelen te kunnen meten, moet er voorafgaand aan de interventies ook een voormeting uitgevoerd worden. Dit kan deel onderdeel zijn van de gebiedsanalyse. Bekijk de [Handleiding Effectmeting Snoeproutes](#).

Opzet samenwerking

Voordat je specifieke gedragsinterventies kunt ontwikkelen en uitrollen, is het van belang om zoveel mogelijk medewerking te krijgen van de lokale partijen met invloed op het gedrag. Voor de aanpak van snoeproutes betekent dit het opzetten van een constructieve samenwerking tussen de gemeente, de lokale winkeliers en de scholen uit dit gebied.

Het probleem wordt gezamenlijk in kaart gebracht, waarna gezamenlijk het doel en de aanpak wordt bepaald. Zo creëer je draagvlak voor het uitvoeren van een integrale snoeproute-aanpak: een goed doordachte inrichting, eenduidige communicatie, afspraken over de gebiedsreiniging en optimalisatie van afvalvoorzieningen.

Snoeproute in kaart gebracht: Angelslo, Emmen

Het specifieke doel van de aanpak in Emmen was het verminderen van de hoeveelheid zwerfafval en het verbeteren van de tevredenheid over de schoongraad en de aanwezige afvalbakken.

Uitvoeren aanpak

De effectiviteit van een Snoeproute-aanpak wordt bepaald door een samenspel van een aantal stappen en maatregelen. Gemeente Emmen volgde onderstaande stappen om tot een lokaal plan van aanpak op maat te komen.

Basis op orde

Het op orde hebben van de basis (reiniging, inrichting, afvalvoorzieningen) heeft invloed op de manier waarop mensen zich in een bepaald gebied gedragen. Als er aandacht uitgaat naar het opgeruimd hebben en houden van een omgeving, straalt het zorg en betrokkenheid voor de buurt uit. Door het gevoel van anonimiteit weg te nemen, blijft een gebied veel langer schoon. De basis op orde brengen betekent ook het verwijderen van hinderlijke graffiti langs de route, herstellen van vernielingen en het bijhouden van de groenvoorziening.

Emmen heeft langs de hele route de inrichting van voorzieningen geoptimaliseerd. Oude afvalbakken zijn vervangen én op logischere plekken neergezet, zodat ze beter bereikbaar en zichtbaarder zijn. Daarnaast zijn alle afvalbakken voorzien van een opvallende groene kleur en van gedrag-beïnvloedende communicatie. - pijl met tekst: 'Zo houden we Emmen schoon'.

“Door kleine aanpassingen in de omgeving en door aangepaste communicatie krijgen leerlingen als het ware een duwtje in de goede richting, waardoor zij uit zichzelf het goede gedrag gaan vertonen. Deze manier van beïnvloeden roept weinig weerstand op, waardoor de gedragsverandering relatief eenvoudig tot stand komt.” (Rapport Novi Mores, 2014)

Participatie

Ook werden er in Emmen vanuit de lokale samenwerking afspraken gemaakt over het slimmer schoonhouden van het gebied, door middel van participatie van betrokken scholen, vrijwilligers en winkeliers. Zij helpen actief om de omgeving langs de snoeproute schoon te houden.

Aanvullende maatregelen: communicatie en schoonhosts

Als extra gedragsinterventie is ook communicatie ingezet om de doelgroep te attenderen op het gewenste gedrag. Er is gebruik gemaakt van posters op scholen en bij winkeliers, die verwijzen naar de campagne. Daarnaast is er door middel van straattheater – opvallende clowns fungeerden als schoonhost – langs de route op een sympathieke manier aandacht gevraagd voor het schoonhouden van het gebied. Bekijk de video voor een impressie van de aanpak.

Effectmeting en resultaten

Na de voormeting waarmee de situatie in kaart is gebracht voordat de maatregelen zijn getroffen, is de Snoeproute-aanpak gedurende een aantal weken uitgerold. Vervolgens is in een nameting het totale effect van de maatregelen gemeten.

De gemeente Emmen heeft voor de aanpak van de snoeproute de volgende doelstellingen geformuleerd: het verminderen van de hoeveelheid zwerfafval en het verbeteren van de tevredenheid over de schoongraad en de aanwezige afvalbakken.

Er is bij het bepalen van het effect, in lijn met het doel van de aanpak gekeken naar:

- 1. De technische kwaliteit.** Is het daadwerkelijk schoner geworden? Wat is het effect van de interventies op de hoeveelheid zwerfafval in het betreffende gebied?
- 2. De schoonbeleving.** Ervaren scholieren en bewoners van het gebied de omgeving als schoner na aanpak van de snoeproute? En zijn zij tevredener over de aanwezige afvalbakken?

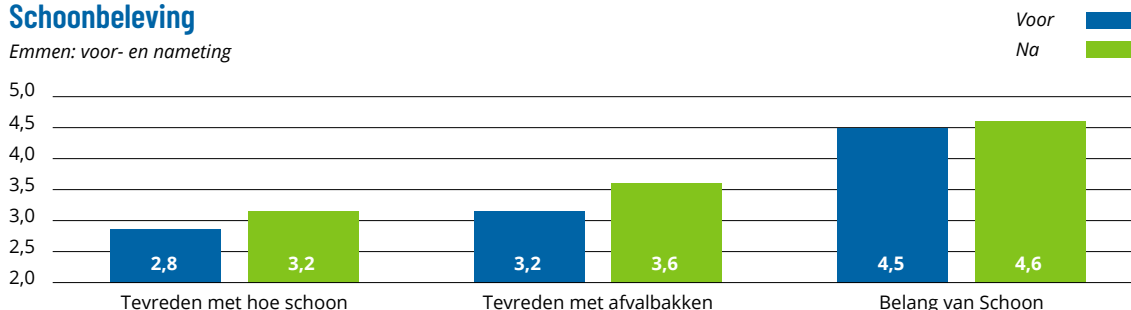
Resultaten

De schoonbeleving is gemeten aan de hand van 210 interviews. Hierbij is ook nog gevraagd naar de mate waarin bewoners zichzelf, maar ook scholieren betrokken achten bij het gebied en hoe waarschijnlijk het is dat ze afval op de grond zouden gooien (in plaats van in de afvalbak). Ook is er gevraagd hoeveel belang men hecht aan een schone omgeving.

Uit de nameting komt naar voren dat de technische kwaliteit van de omgeving is verbeterd. Naast een daadwerkelijk schonere omgeving is ook de schoonbeleving verbeterd. Men is tevredener over 'hoe schoon de omgeving is' én over de aanwezige afvalbakken. De aantrekkelijkheid, afstand en vindbaarheid van afvalbakken is ook substantieel verbeterd. Zie onderstaande grafieken voor- en nameting, Kees Keizer, 2019.

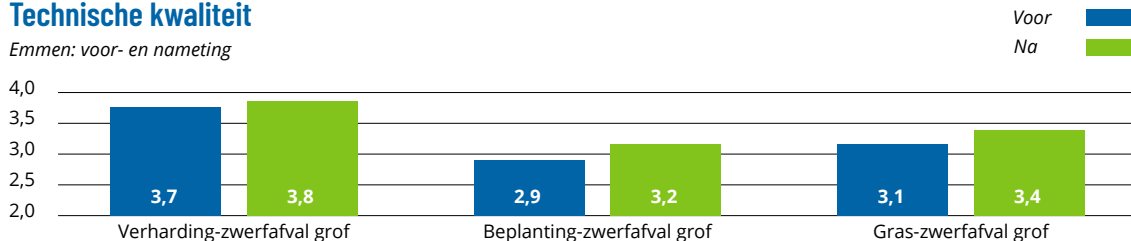
Schoonbeleving

Emmen: voor- en nameting

Technische kwaliteit

Emmen: voor- en nameting

Tip

Ook met de snoeproute aan de slag? Meer informatie vind je op de [Nederland Schoon website](#). Hoe je het effect meet van een snoeproute-aanpak vind je in de [Handleiding Effectmeting Snoeproutes](#).

3. Fastfood-locatie Delft

Het is algemeen bekend dat de openbare ruimte rondom fastfoodrestaurants met een drive-in vaak niet de meest schone locatie is. Het zwerfafval dat hier ligt is vaak consumptie gerelateerd, zoals verpakkingen van eten en drinken 'on-the-go'. Delft Noord heeft te maken met zwerfafval-overlast rondom de McDonald's vestiging in de buurt van de Sportring. Het zwerfafval bestaat uit onder meer fastfood gerelateerd afval.

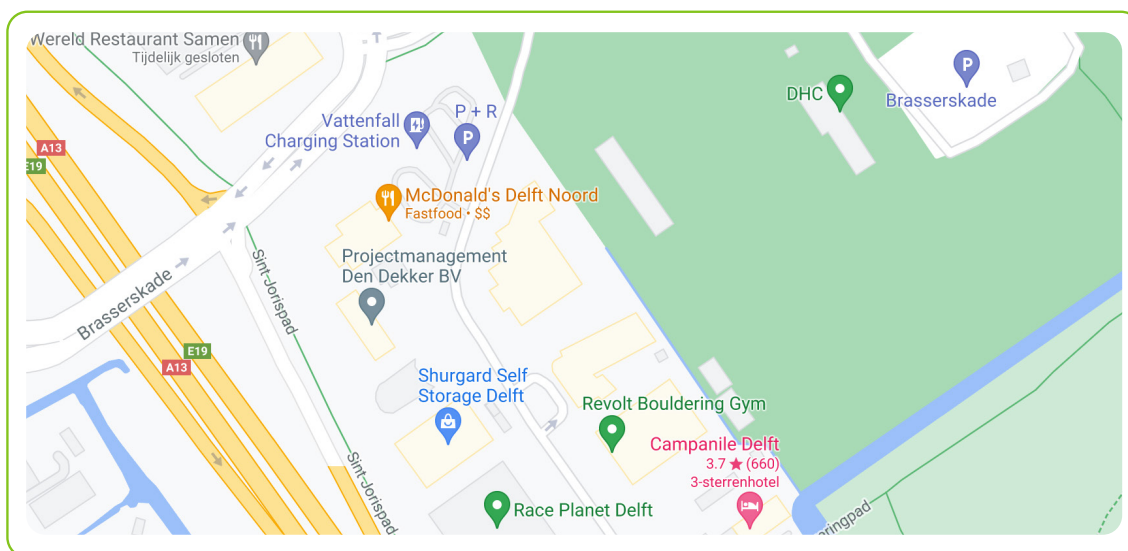
Vorbereiden aanpak

Opzet samenwerking

Voor de 'Aanpak fastfood-locatie' is een samenwerking opgezet tussen de omgevingsdienst, de betreffende McDonald's vestiging, de gemeente Delft en Nederland Schoon. De effectiviteit van een aanpak in een gebied met een fastfoodrestaurant (met drive-thru) wordt bepaald door een combinatie van een aantal stappen en maatregelen. Gemeente Delft heeft in samenwerking met het gebiedsbeheer en de lokale horecaondernemer (de betreffende McDonald's vestiging) een plan van aanpak op maat gemaakt.

Gebiedsanalyse

In samenwerking met de lokale ondernemer is de zwerfafvalsituatie in kaart gebracht om tot oplossingsrichtingen te komen. Hiermee creëerden we draagvlak voor het uitvoeren van een gezamenlijke zwerfafvalaanpak: een goed doordachte inrichting van het gebied, eenduidige positieve communicatie, afspraken over de gebiedsreiniging en optimalisatie van afvalvoorzieningen.

Situatie fastfood-locatie Delft Noord

Voormeting

Het doel van de aanpak in Delft is een schonere openbare ruimte binnen het gebied waarin een fastfoodrestaurant is gevestigd. Dat wil zeggen: een verbeterde schoonbeleving en meer tevredenheid over de aanwezige afvalbakken bij het publiek (bezoekers van het recreatiegebied).

Om het effect van de maatregelen te kunnen meten moet er ook een voormeting uitgevoerd worden, voorafgaand aan de interventies. Dit kan deel onderdeel zijn van de gebiedsanalyse. Bekijk de [Handleiding Effectmeting Fastfoodaanpak](#).

Uitvoeren aanpak

Op de locaties aan een stadsrand is de aanpak vooral gericht op een betere inrichting van de directe omgeving van de horeca. In het bewuste gebied stond slechts één afvalbak, die tevens niet in goede staat verkeerde. Om de basis op orde te brengen en aanvullende maatregelen in de omgeving te treffen is er een totaalplan opgetuigd.

Basis-op-orde

Het op orde hebben van de basis bevat de volgende onderdelen: inrichting van de openbare ruimte, afvalvoorzieningen en reiniging. Het plan richtte zich op de aanpak van de volgende onderdelen:

Openbare ruimte

- Deel van het gebied voor autoverkeer afsluiten om hotspots te voorkomen.

Afvalvoorzieningen

- Meer vuilnisbakken op zichtbare plekken (zoveel mogelijk in het licht van lantaarnpalen) en in een opvallende en herkenbare kleur (McDonald's-geel). Zowel op het terrein van McDonald's als in de openbare ruimte, zoals bij de parkeerplekken.
- Beide partijen krijgen sleutels om het legen van de vuilnisbakken bij te houden.
- Huidige vuilnisbakken op het terrein van McDonald's worden vervangen en krijgen een andere kleur. De vuilnisbakken die het meest worden gebruikt, krijgen een persfunctie zodat deze meer capaciteit krijgen.
- Test met een gesloten G-snake 2.0. Dit is een voorziening om vanuit de auto afval in een gesloten afvalbak te kunnen gooien.

Reiniging

- Reiniging openbare ruimte verhogen naar kwaliteitsniveau B.

Aanvullende maatregelen

Communicatie over samenwerken aan een schonere omgeving

- Plaatsen van LED-bord bij McDonald's.
- Eventueel later ook in de openbare ruimte borden of posters plaatsen.
- Gebruikers vragen naar hun mening over de openbare ruimte. Naast kennis over de schoonbeleving, creëert dit ook betrokkenheid bij de gebruikers.
- Zichtbaar maken adoptiegebied McDonald's.

Monitoring en evaluatie

- Na uitrol interventies eerst nog een maand huidige inzet op schoonhouden doorzetten, daarna inzet afbouwen om werkelijke effecten te meten.
- Zelf kijken en foto's nemen (locatie, dag en tijdstip vastleggen) om vervolgens gezamenlijk (McDonald's, gemeente, politie, e.a.) te bekijken wat acceptabel is en wat niet. En of er bijsturing nodig is in de maatregelen.
- Maandelijks evalueren

Convenant

- Als de aanpak zich blijft bewijzen, werken we op afzienbare termijn toe naar het opstellen van een samenwerkingsconvenant waarin alle betrokkenen hun commitment vastleggen voor het onderhouden en schoonhouden van het gebied.

Tip

Op supportervanschoon.nl kun je op de kaart een schoongebied kiezen. Zo kan een bedrijf laten zien welk stuk rondom de bedrijfslocatie door hen wordt schoongehouden.

Effectmeting en resultaten

Ook in Delft Noord is, in lijn met het doel van de aanpak, gekeken naar de volgende twee aspecten:

- 1. Technische kwaliteit (schoonheidsgraden).** Hoe schoon is het na inzet van de interventies? Wat is het effect op de hoeveelheid zwerfafval?
- 2. Schoonbeleving onder bezoekers van het gebied:** hoe tevreden is men over de hoeveelheid zwerfafval in het gebied en de aanwezige afvalbakken?

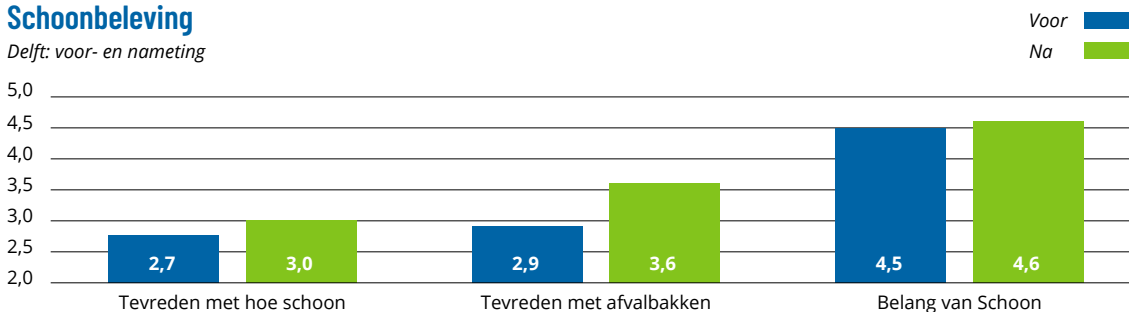
Resultaten

De schoonbeleving is gemeten aan de hand van 107 interviews. De voor- en nameting onder bezoekers van het aangewezen gebied rondom McDonald's Delft-Noord laat zien dat men na het zien van de aanpak tevredener is met de afvalbakken in het gebied en de zwerfafvalsituatie. Over aspecten als de locatie, vindbaarheid en het aantal bakken was men in de voormeting neutraal tot ontevreden, maar nu is daar meer tevredenheid over. Ook het belang dat men hecht aan een schone omgeving scoorde iets hoger in de nameting.

De hoeveelheid zwerfafval in het gebied is op basis van de technische meting ook verminderd (van onvoldoende C+ naar een voldoende B+). Dit sluit aan bij de bevinding dat bezoekers zich meer betrokken voelen bij het gebied.

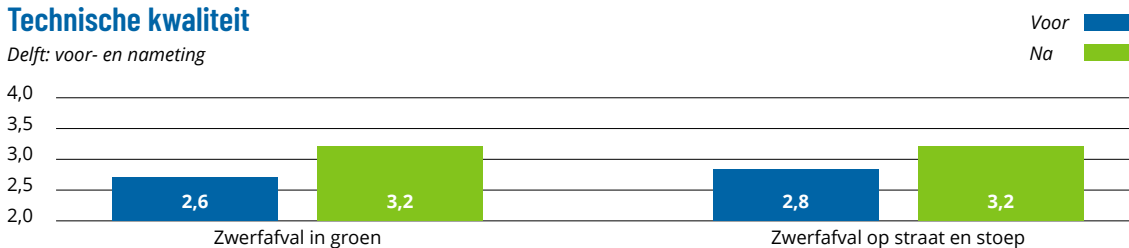
Schoonbeleving

Delft: voor- en nameting

Technische kwaliteit

Delft: voor- en nameting

4. Algemene conclusie effectmetingen

Welke inzichten levert monitoring op?

De resultaten van de effectmetingen in Emmen en Delft laten zien dat de aanpakken diverse verbeteringen opleverden. De technische (beeld)kwaliteit is verbeterd in de betreffende meetgebieden – het is feitelijk schoner geworden na interventies –, maar misschien nog belangrijker: de bezoekers en bewoners zijn tevredener over de omgeving dan voorheen.

Wat hebben de effectmetingen ons verder geleerd?

1. Basis-op-orde is de gemene deler

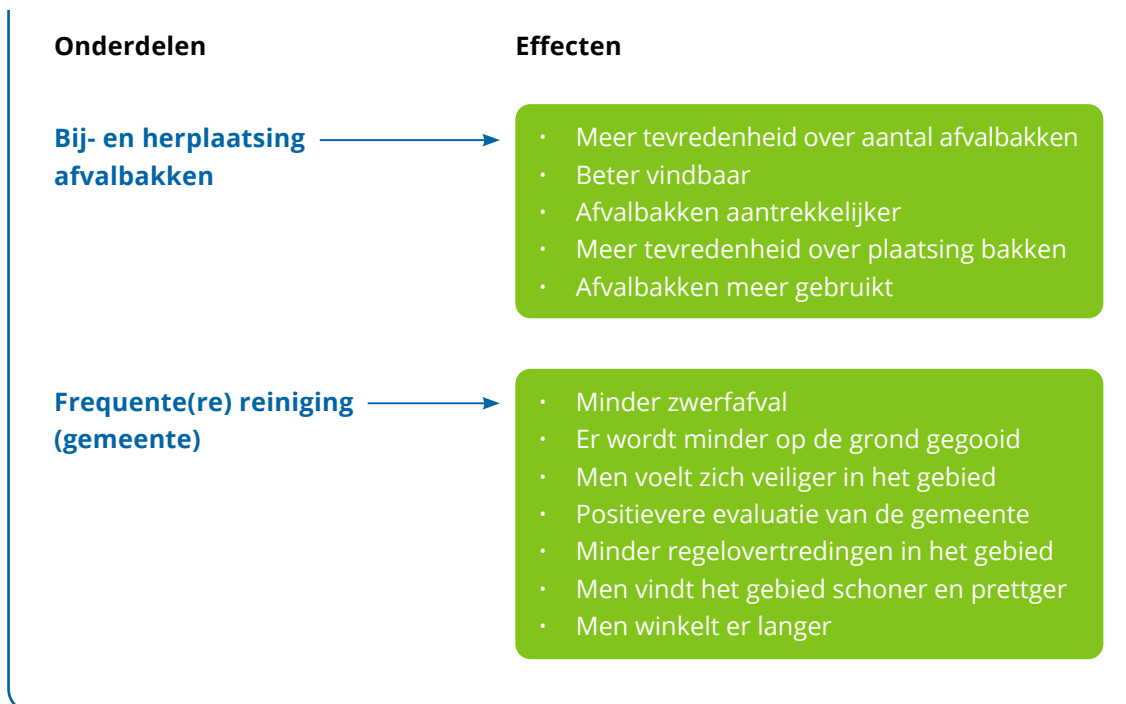
Ondanks dat de lokale situatie in de gemeenten Emmen en Delft duidelijk verschilt, komt op bepaalde onderdelen de aanpak van de gebieden juist opvallend overeen. De grote gemene deler binnen de integrale aanpakken wordt gevormd door het principe van de 'basis-op-orde brengen'. Het op orde hebben van de basis bevat de onderdelen inrichting van de openbare ruimte, afvalvoorzieningen en reiniging. Vanuit een constructieve samenwerking tussen lokale partijen worden de gebiedsinrichting, de voorzieningen en de reiniging grondig geëvalueerd. Dit dient als basis voor het gezamenlijk bepalen van de mogelijke maatregelen en interventies. Het vormt het fundament voor elke gebiedsgerichte zwerfafvalaanpak waar dan ook.

Basis-op-orde vormt het fundament voor elke gebiedsgerichte zwerfafvalaanpak

In de gecombineerde resultaten uit eerder onderzoek zien we een duidelijk beeld ontstaan wat basis-op-orde betekent voor de beleving onder gebruikers van de gebieden.

Basis op orde maatregelen

obv onderzoek Kees Keizer, 2021: onderdelen basis-op-orde en gevonden evidentie

2. Optimalisatie van de standaardgebiedsaanpakken

De aanpak van zwerfafval is complex en uitdagend. De bevindingen van de effectmetingen in de focusgemeenten zijn van essentieel belang voor het verbeteren van bestaande interventies. Door het uitvoeren van effectmetingen leren we welke onderdelen van een aanpak werken. Zo kunnen we standaardgebiedsaanpakken optimaliseren.

Uiteraard moeten we bij de keuze van de interventies altijd kijken naar de plaatselijke situatie en daar waar nodig maatwerk toepassen. Een standaardgebiedsaanpak kan als uitgangspunt dienen voor de aanpak. Zie bijlage voor de bouwstenen standaardaanpak Snoeproutes en de bouwstenen standaardaanpak Fastfoodlocatie.

3. Meer tevreden bewoners door te sturen op schoonbeleving

Als we het over zwerfafval hebben, dan kijken we bij de traditionele monitoring naar de hoeveelheid en de grootte van het afval. De zogenaamde technische kwaliteit van de omgeving. Bij belevingsgestuurd beheer sturen we op tevredenheid van de bewoners. Een gemeente kan een gebied reinigen en beheren op een bepaald niveau. Hoe bewoners de omgeving ervaren kan echter per wijk of gebied verschillen. In de praktijk blijkt vaak dat bewoners niet tevreden zijn, terwijl de kwalitatieve schoonheidsnorm wel gehaald wordt.

Het verbeteren van beheer in termen van beeldkwaliteit is vooral een technisch en logistiek verhaal. Beheren met als doel het verbeteren van de beleving is bovenal een psychologisch verhaal. Het leunt op wetenschappelijk onderzoek uit bijvoorbeeld de omgevingspsychologie die inzichtelijk maakt welke aspecten van de omgeving de tevredenheid beïnvloeden en op welke wijze.

De beleving van inwoners met betrekking tot het beheer wordt niet alleen beïnvloed door de feitelijke reiniging en onderhoud. Zoals we bijvoorbeeld in de aanpakken in Emmen en Delft zien waarin buurtbewoners, school of lokale ondernemers zichtbaar participeren in het beheer. Een ander voorbeeld is een gemeente die bewoners op de hoogte houdt van de afhandeling van gedane meldingen. Beide zijn middelen die de tevredenheid kunnen verbeteren omdat ze de ervaren betrokkenheid vergroten.

Tot slot

Gemeenten zijn steeds vaker op zoek naar extra inzichten in de eigen situatie en prestaties, maar ook naar het effect op de tevredenheid onder inwoners. De effectmeting, die zowel subjectieve beleving als de objectieve (beeld)kwaliteit in kaart brengt, is een waardevol instrument waarmee gemeenten meer leren over de invloeden die het verschil kunnen maken in de aanpak voor een schone omgeving. Denk bijvoorbeeld aan de ervaren betrokkenheid onder inwoners. Effectmetingen bieden gemeenten de inzichten om bij te sturen ten behoeve van een slimmer en efficiënter beheer en tevredener inwoners.

Meer informatie

Monitoring Basis & Plus

In het [Handboek Monitoring Zwerfafval](#) is alle beschikbare kennis over het monitoren van Zwerfafval gebundeld. Hiermee kan elke gemeente gestructureerd zwerfafval monitoren.

In dit document vind je:

- welke monitoringgegevens nodig zijn voor een goed basisinzicht;
- welke aanvullende metingen je kunt laten uitvoeren;
- praktische tips en adviezen.

Effectmetingen

Nederland Schoon heeft per gebiedsaanpak een handig stappenplan, waarmee je het effect van je maatregelen op een goede manier kunt meten.

[Tips effectmeting in de praktijk](#)

9 tips om invloedsfactoren te beperken en zelf slim aan de slag te gaan.

[Handreiking Effectmeting Snoeproute-aanpak](#)

[Handreiking Effectmeting Fastfoodaanpak](#)

Snoeproute aanpak

Kennisoverzicht snoeproutes

In het [Kennisoverzicht Snoeproutes](#) van NederlandSchoon vind je de belangrijkste kennisdocumenten, inspirerende voorbeelden van gemeenten en hulpmiddelen voor een effectieve aanpak van Snoeproutes.

Digitaal schouwformulier snoeproutes

Met dit handige [digitale schouwformulier](#) kun je heel eenvoudig aan de slag om verbeterpunten te identificeren en bepalen wie, waarmee aan de slag kan gaan.

Snoeproute aanpak. Toolkit voor uitrol in de praktijk

[Deze toolkit](#) geeft een stapsgewijs overzicht voor de uitrol van een snoeproute-aanpak.

Met praktische tips voor het betrekken van relevante partijen, zoals winkelgebieden, scholen en de gemeente.

Handleiding voor gemeenten: schone lange snoeproutes

Dit is een [handleiding voor gemeenten](#) voor de aanpak van zwerfafval op lange snoeproutes (7,5-10 km) die niet alleen door de bebouwde kom, maar ook door het buitengebied lopen.

Infographic aanpak korte Snoeproutes

[Deze infographic](#) biedt inzicht in hoe zwerfafval op een korte snoeproute aangepakt kan worden.

Fastfood

Toolkit Fastfood inrichting openbare ruimte bij drive-in fastfood restaurants

De Toolkit Fastfood biedt een aanpak voor het schoonhouden van de omgeving van drive-in fastfood restaurants.

Toolkit Fastfood binnenstedelijke aanpak

De Toolkit Fastfood Binnenstedelijke aanpak helpt gemeenten, lokale ondernemers en beheerders zwerfafval van fastfood- en To Go restaurants in binnenstedelijke gebieden tegengaan. De toolkit biedt praktische adviezen voor een gezamenlijke aanpak, onderlinge communicatie en communicatie op straat.

Bronvermelding

Standaardprotocol Monitoring Gedragsmaatregelen, Dijksterhuis en van Baaren (2016)

Verkregen van: kenniswijzerzwerfafval.nl

Monitor zwerfafval in Nederland (RWS).

Verkregen van: zwerfafval.rijkswaterstaat.nl

Handreiking Effectmeting Snoeroutes.

Verkregen van: nederlandschoon.nl

Handreiking Effectmeting Fastfoodaanpak.

Verkregen van: kenniswijzerzwerfafval.nl

Tips effectmeting in de praktijk: 9 tips om invloedsfactoren te beperken en zelf slim aan de slag te gaan.

Verkregen van: kenniswijzerzwerfafval.nl

Belevingsgestuurd beheer voor tevreden bewoners, Stadswerk (2018)

Verkregen van: stadswerk.nl

Tevredenheid bewoners centraal, bij belevingsgestuurd beheer (GRAM, okt 2019).

Verkregen van: keizervanwelsem.nl

Gedragsbeïnvloeding op snoeroutes Novi Mores (2014)

Verkregen van: kenniswijzerzwerfafval.nl

Gedragskansen zwerfafval, Dijksterhuis en van Baaren, (2020)

Verkregen van: kenniswijzerzwerfafval.nl

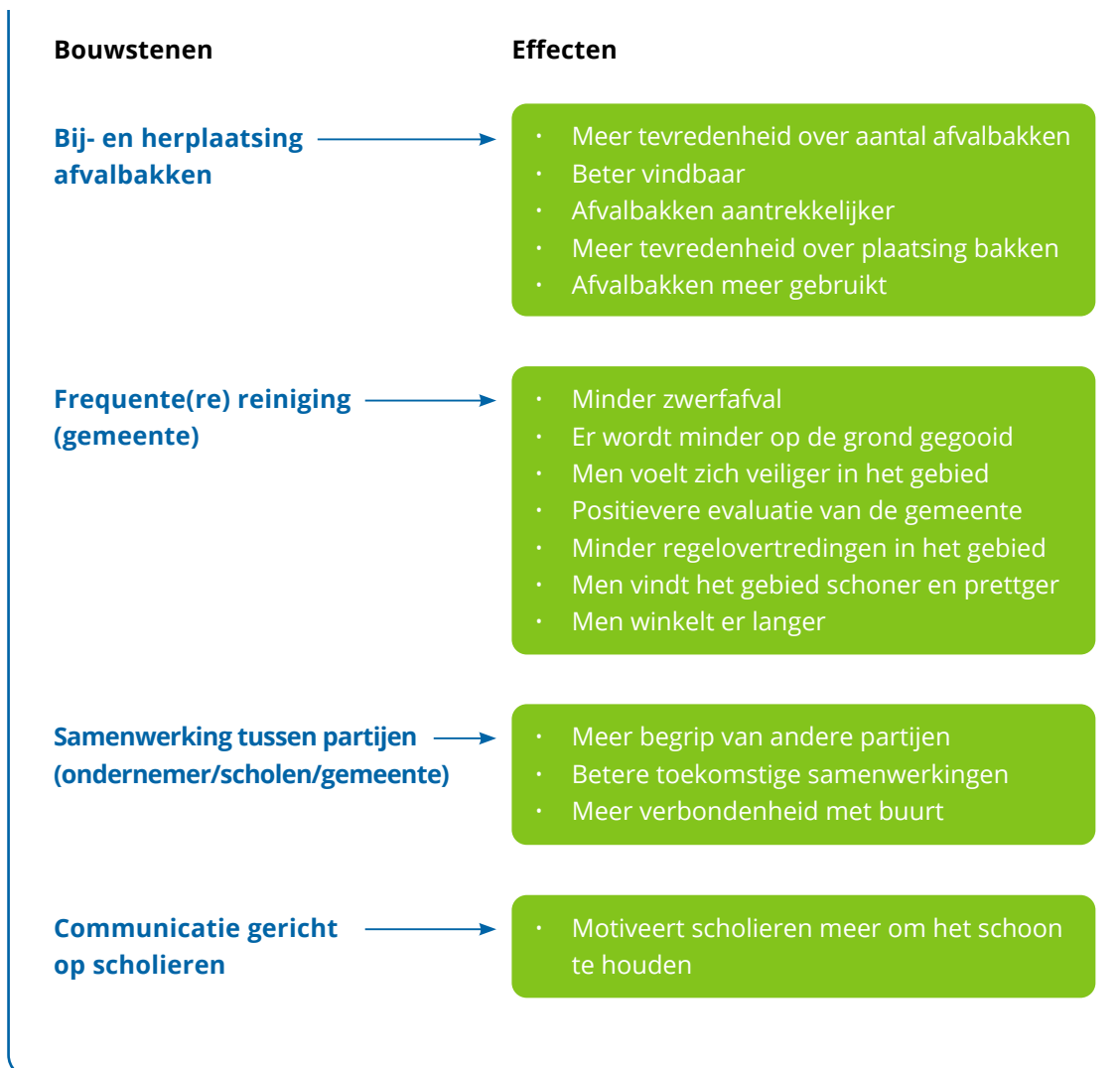
Bijlage

Bouwstenen voor een effectieve integrale aanpak

In bijgaand overzicht vind je voor de Snoeproute-aanpak en voor de Fastfood- aanpak wat de effecten zijn per bouwsteen. Zo krijg je meer inzicht over de toegevoegde waarde van de onderdelen binnen de aanpak. En de mate waarmee de verschillende onderdelen bijdragen aan de schoonbeleving en uiteindelijk aan minder zwerfafval.

Deze effecten zijn in samenwerking met gedragswetenschapper dr. Kees Keizer, vastgesteld op basis van de gevonden resultaten uit effectmetingen en aangevuld met kennis uit eerder zwerfafvalonderzoek.

Snoeproute-aanpak

Fastfood-aanpak

Bouwstenen

Effecten

Bij- en herplaatsing afvalbakken

- Meer tevredenheid over aantal afvalbakken
- Beter vindbaar
- Afvalbakken aantrekkelijker
- Meer tevredenheid over plaatsing bakken
- Afvalbakken meer gebruikt

Frequente(re) reiniging (gemeente)

- Minder zwerfafval
- Er wordt minder op de grond gegooid
- Men voelt zich veiliger in het gebied
- Positievare evaluatie van de gemeente
- Minder regelovertradingen in het gebied
- Men vindt het gebied schoner en prettiger
- Men winkelt er langer

Communicatie gebiedsadoptie ondernemers

- Meer waardering voor ondernemers
- Bezoekers vinden het schoonhouden van het gebied belangrijker
- Personeel wordt milieuvriendelijker

Samenwerking tussen partijen

- Meer begrip van andere partijen
- Betere toekomstige samenwerkingen
- Meer verbondenheid met buurt

Stichting Nederland Schoon
Benoordenhoutseweg 46
2596 BC Den Haag

070 304 2080
info@nederlandschoon.nl

Dit is een uitgave van Stichting Nederland Schoon - juni 2021.